

**BO'LAJAK BOSHLANG'ICH SINFI
O'QITUVCHILARINING KASBIY TAYYORGARLIGIDA
STEAM TEXNOLOGIYALARINING IJODIY
KOMPETENTLIKKA TA'SIRI**

Xalilova Barno Toirovna

Pedagogika fanlari falsafa doktori (PhD)

Annotatsiya. Mazkur tezisdagi bo'lajak boshlang'ich sinfi o'qituvchilarining kasbiy tayyorgarligida STEAM texnologiyalarining ijodiy kompetentlikka ta'siri tahlil qilinadi. STEAM texnologiyalarining mazmuni, fanlararo integratsiyaga asoslangan ta'lim jarayonidagi imkoniyatlari va ularning bo'lajak o'qituvchilarning kreativ fikrlashi hamda innovatsion faoliyatini rivojlantirishdagi ahamiyati yoritiladi. Loyihaviy va muammoli ta'lim, faol o'quv muhiti hamda raqamli texnologiyalarni qo'llash orqali ijodiy kompetentlikni shakllantirishning pedagogik asoslari ochib beriladi.

Kalit so'zlar: STEAM texnologiyalari, ijodiy kompetentlik, bo'lajak o'qituvchi, kasbiy tayyorgarlik, fanlararo integratsiya.

KIRISH

Zamonaviy ta'lim tizimida bo'lajak boshlang'ich sinfi o'qituvchilarining kasbiy tayyorgarligi nafaqat fan asoslarini egallash, balki ijodiy fikrlash, innovatsion yondashuv va zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llay olish kompetentligini shakllantirishni ham talab etadi. Shu jihatdan STEAM texnologiyalari boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarini tayyorlash jarayonida

muhim pedagogik vosita sifatida namoyon bo'lib, ularning ijodiy kompetentligini rivojlantirishda katta imkoniyatlarga ega [1].

ASOSIY QISM

Ijodiy kompetentlik bo'lajak o'qituvchining pedagogik vaziyatlarni tahlil qilish, muammolarga noodatiy yechim topish, ta'lim jarayonini innovatsion tarzda tashkil etish va o'quvchilarni ijodiy faoliyatga yo'naltirish qobiliyatlarida ifodalanadi. STEAM texnologiyalari aynan ushbu sifatlarni rivojlantirishga xizmat qiladi, chunki ular fan, texnologiya, muhandislik, san'at va matematika elementlarini uyg'unlashtirgan holda ta'lim jarayonini amaliy va ijodiy yo'naltiradi. Bu esa bo'lajak o'qituvchilarda tizimli va kreativ fikrlashni shakllantirishga zamin yaratadi [2].

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy tayyorgarligida STEAM texnologiyalarining muhim ta'sir yo'nalishlaridan biri fanlararo integratsiyani ta'minlashdir. An'anaviy ta'limda fanlar alohida o'rganilgan bo'lsa, STEAM texnologiyalari orqali ular yagona pedagogik makonda birlashtiriladi. Natijada talabalar bilimlarni yaxlit holda idrok etib, ularni real hayotiy vaziyatlarda qo'llash imkoniyatiga ega bo'ladilar. Bu holat bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy tafakkurini boyitib, ijodiy kompetentligini kuchaytiradi.

STEAM texnologiyalarining kasbiy tayyorgarlikka ta'siri loyihaviy va muammoli ta'lim metodlari orqali yanada kuchayadi. Talabalar loyihalar ustida ishlash jarayonida muammolarni aniqlaydi, g'oyalar ishlab chiqadi, tajriba o'tkazadi va yakuniy natijalarni baholaydi. Ushbu faoliyat ijodiy kompetentlikning muhim tarkibiy qismlari bo'lgan mustaqil fikrlash, ijodkorlik, hamkorlik va mas'uliyat hissini rivojlantiradi. Loyiha natijalarini

taqdim etish esa bo'lajak o'qituvchilarning nutq madaniyati va refleksiv fikrlashini shakllantiradi [3].

Kasbiy tayyorgarlik jarayonida STEAM texnologiyalari asosida tashkil etilgan mashg'ulotlar faol o'quv muhitini yaratadi. Tajriba, modellashtirish, dizayn va san'at elementlaridan foydalanish talabalarning tasavvurini kengaytirib, ularni ijodiy jarayonga faol jalb etadi. Faoliyatga asoslangan ta'lim bo'lajak o'qituvchilarning o'qishga bo'lgan qiziqishini oshirib, ularning kasbiy rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish STEAM texnologiyalarining ijodiy kompetentlikka ta'sirini yanada kuchaytiradi. Raqamli platformalar, interaktiv dasturlar, virtual laboratoriyalar va ta'limiy ilovalar orqali bo'lajak o'qituvchilar zamonaviy pedagogik texnologiyalarni amaliyotda qo'llashni o'rganadilar. Bu esa ularning raqamli savodxonligi bilan birga ijodiy kompetentligini ham rivojlantirib, kelajakdagi kasbiy faoliyatiga tayyorlaydi.

Shuningdek, refleksiya va baholash jarayonining STEAM texnologiyalari bilan uyg'unlashuvi ijodiy kompetentlikni mustahkamlashda muhim ahamiyatga ega. Talabalar o'z faoliyatini tahlil qilish, natijalarni baholash va kelgusidagi rivojlanish yo'nalishlarini belgilash orqali o'z ijodiy imkoniyatlarini anglay boshlaydilar. Bu jarayon ularning kasbiy o'sishini ta'minlab, o'qituvchilik faoliyatiga mas'uliyat bilan yondashishiga yordam beradi [4].

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy tayyorgarligida STEAM texnologiyalari ijodiy kompetentlikni rivojlantirishda muhim pedagogik ahamiyatga ega. Fanlararo integratsiya, loyihaviy faoliyat, faol o'quv muhiti, raqamli texnologiyalar va refleksiv yondashuvlarning uyg'unligi

bo'lajak o'qituvchilarning ijodiy salohiyatini oshirib, ularni zamonaviy ta'lim talablariga mos, innovatsion va raqobatbardosh pedagoglar sifatida tayyorlash imkonini beradi. Ushbu yondashuv boshlang'ich ta'lim sifatini oshirishda muhim ilmiy-amaliy asos bo'lib xizmat qiladi.

XULOSA VA MUNOZARA

STEAM texnologiyalari bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy tayyorgarligida ijodiy kompetentlikni rivojlantirish uchun samarali pedagogik vosita hisoblanadi. Fanlararo integratsiya, loyihaviy faoliyat va raqamli texnologiyalarni uyg'un qo'llash talabalarni kreativ fikrlashga, muammoli vaziyatlarda innovatsion qarorlar qabul qilishga tayyorlaydi. Refleksiya va baholash jarayonlarining tizimli tashkil etilishi esa o'qituvchilarning kasbiy o'sishini ta'minlaydi. Natijada STEAM texnologiyalaridan foydalanish boshlang'ich ta'lim sifatini oshirish va zamonaviy pedagoglarni tayyorlashda muhim ahamiyat kasb etadi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Azizxo'jayev N.N. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. – Toshkent: TDPU nashriyoti, 2018. – 220 b.
2. Muslimov N.A., Usmonboyeva M.H., Sayfurov D.M. Kasbiy kompetentlik asoslari. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2017. – 256 b.
3. Yo'ldoshev J.G., Yo'ldosheva G.Yu. Innovatsion ta'lim texnologiyalari. – Toshkent: Iqtisod-moliya, 2019. – 184 b.
4. Xodjayev B.X. Oliy ta'limda kompetensiyaviy yondashuv. – Toshkent: Fan, 2020. – 198 b.